

hoogheemraadschap
**Hollands
Noorderkwartier**

De heer Vonk - AWP

Datum
3-11-2022

Uw kenmerk

Contactpersoon
L. Boon

Dossiernummer
HHNK/22000249

Registratienummer
22.0900685

Onderwerp
Beantwoording schriftelijke vragen –
AWP – wateronttrekkingsputten

Geachte heer Vonk,

Op 9 oktober jongstleden stelde u het college van dijkgraaf en hoogheemraden schriftelijke vragen over wateronttrekkingsputten (registratienr. 22.0897283). Met deze brief voorzien wij in de beantwoording van uw vragen. Op de volgende pagina's vindt u de vragen, gevolgd door een reactie.

Met vriendelijke groet,

namens het college van dijkgraaf en hoogheemraden,

de secretaris,

M.J. Kuipers

de dijkgraaf,

drs. L.H.M. Kohsiek

"Soms is er te veel water als het dagen achter elkaar regent. Steeds vaker is er sprake van langdurige droogte. Als er droogte is beregenen boeren hun land. Dat doen ze met oppervlaktewater of grondwater. Het laatst is het geval in gebieden met weinig oppervlaktewater of wanneer beregening uit oppervlaktewater niet is toegestaan vanwege bruinrot. Dan halen de boeren hun sproeiwater uit putten. Ze onttrekken dus (schoon) grondwater uit de diepere lagen. Maar pompen ze het ook terug en houden ze ook maximaal de wateroverschotten vast? Bijvoorbeeld in tijden dat het hard geregend heeft, dan is immers veel schoon water gevallen? Over het algemeen niet. Maar dat zou wel fijn zijn: het watersysteem wordt erdoor ontlast, minder gebiedseigen water hoeft te worden uitgemalen, er hoeft minder van het steeds schaarsere water uit het IJsselmeergebied aangevoerd te worden, en de grondwatervoorraad blijft op peil. Dit laatste is relevant nu in meerdere provincies blijkt dat grondwater onttrekking tot grootschalige verdroging leidt. Waarom wordt ook het terugbrengen van tijdelijke overschotten niet op grote schaal gepromoot? Zou dit kansrijk kunnen zijn en hoe is men te verleiden?"

Vraag 1. Hoeveel wateronttrekkingsputten zijn er in ons gebied? Hebben we ze allemaal in beeld?

Antwoord: Het aantal onttrekkingsputten zijn niet bij ons bekend. Op 22 december 2009 heeft het waterschap de taak gekregen voor een deel van het grondwaterbeheer. Het betreft het vergunnen van onttrekkingen van grondwater. Niet alle locaties, die vóór 22 december 2009 zijn vergund, zijn bij ons bekend.

Vraag 2. Zijn er gebieden/ waterlichamen buiten Texel te onderscheiden waar "terugpompen" mogelijk kansrijk is? Bijvoorbeeld met gebruik van de inzichten uit COASTAR?

Antwoord: Coastar is een initiatief waarbij zoet water ondergronds wordt opgeslagen. Denk hierbij aan giet-, industrie- en drinkwater. Deze oplossing is mogelijk in gebieden met een bepaalde bodemopbouw. In vrijwel het gehele beheergebied van HHNK zijn plekken met een geschikte bodemopbouw te vinden. Het terugpompen van grondwater in de vorm van een retourbemaling is in stedelijk gebied vaak noodzakelijk om negatieve effecten van een grondwateronttrekking te mitigeren. Ook wordt door PWN voorgezuiverd IJsselmeerwater opgeslagen in de duinen voor de drinkwatervoorziening.

Projecten

Bij het project Spaarwater in Breezand wordt drainwater geïnjecteerd in de grond en in droge perioden weer opgepompt (www.spaarwater.com). Project Spaarwater is een voorloper van Zoete Toekomst op Texel, waar dit ook toegepast wordt (www.zoetetoekomsttexel.nl). De lange termijn effecten van opslaan van water in de grond op de kwaliteit van de het water in de ondergrond alsmede de kosten en baten van dergelijke maatregelen zijn echter nog onbekend. Bij Zoete Toekomst wordt daarom intensieve monitoring toegepast om de kwaliteitsaspecten in beeld te krijgen. Daarnaast worden de kosten en baten in beeld gebracht en wordt onderzocht welke samenwerkingsvorm voor de deelnemende agrariërs en betrokken overheden goed werkt.

Datum
3-11-2022

Vraag 3. Welke instantie verleent vergunning voor het slaan van zo'n put?

Antwoord: De provincie of gemeente is het bevoegd gezag voor het slaan van een onttrekkingsput.

Vraag 4. HHNK is bevoegd gezag voor grondwateronttrekkingen voor beregening. Hoe vult HHNK deze taak in en hoe wordt er toezicht gehouden op vergunde / gemelde onttrekkingen?

Antwoord: Het onttrekken van grondwater voor beregenen is geregeld in de algemene regels van de Keur van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. In hoofdstuk 4 is een toelichting gegeven ten aanzien van het onttrekken van grondwater en infiltreren van hoeveelheden water in de bodem. In artikel 19 is opgenomen dat er geen vergunning, krachtens artikel 3.6, eerste lid, van de keur vereist is voor het onttrekken voor beregenen, indien:

1. de hoeveelheid te onttrekken grondwater minder bedraagt dan 8.000 m³ per maand en de onttrekking niet langer duurt dan 6 maanden;
2. niet in voldoende mate gebruik kan worden gemaakt van oppervlaktewater;
3. wanneer grondwater wordt onttrokken uit het tweede watervoerend pakket als niet in voldoende mate gebruik kan worden gemaakt van het eerste watervoerend pakket;
4. de onttrekking geschiedt met inachtneming van de voorschriften in artikel 21.

Toezicht en handhaving

HHNK gebruikt een risicoanalyse voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (Corsanummer 15.61893). Hierin staat dat grondwateronttrekkingen boven de 15.000 m³ per maand een gemiddeld risico en gemiddelde prioriteit hebben. Dit betekent dat ze worden meegenomen in de jaarplanningen voor het toezicht. Voor deze onttrekkingen is een watervergunning nodig. Ook in 2022 is hierop toezicht uitgevoerd. Kleinere grondwateronttrekkingen worden gecontroleerd als er klachten over binnenkomen of als we bij surveillance problemen constateren.

Het werkgebied van HHNK kent relatief weinig grondwateronttrekkingen voor beregening. Onder andere in Heemskerk bevinden zich grondwateronttrekkingen voor beregening. Deze grondwateronttrekkingen zijn in 2022 onderzocht en waren conform de gestelde normen.

Vraag 5. Zou het waterschap belang hebben bij het in de grond opslaan van wateroverschot?

Antwoord: Hier spelen meerdere belangen.

Eenzijds kunnen verschillende watergebruikers voordeel hebben van het ondergronds bewaren van water. De taak van het hoogheemraadschap is het oppervlaktewater eerlijk te verdelen. Dit is in de Waterwet vastgelegd. Tegelijkertijd stimuleert HHNK dat watergebruikers zoveel mogelijk zelfvoorzienend worden, omdat we verwachten dat de beschikbaarheid van zoet water door klimaatverandering afneemt. Wij hanteren hiervoor de Trias Aquatica, die is vastgelegd in de Deltavisie. De Trias Aquatica vergroot de zoetwaterbeschikbaarheid door:

1. het gebruik van nieuwe bronnen
2. zuinig omgaan met zoet water
3. veilig stellen van de klassieke bron, het IJsselmeer

Datum
3-11-2022

Anderzijds is de kwaliteit van het grondwater ook van belang. Deze kan worden beïnvloed door wateropslag in de grond. Het grondwaterbeheer is een gedeelde verantwoordelijkheid van gemeenten en provincies. Indien de opslag van water kan plaatsvinden zonder dat dit tot verslechtering van de grondwaterkwaliteit leidt, is opslag van wateroverschotten interessant. Ook bovengrondse opslag in buffertanks en silo's is een mogelijkheid. Bovengrondse opslag biedt meer armslag om ook licht verontreinigd water te bufferen. Dan ontstaan er geen negatieve gevolgen voor de grondwaterkwaliteit.

Vraag 6. Hoeveel m³ zou er per jaar teruggepompt kunnen worden, anders geformuleerd zou dit materieel kunnen zijn?

Antwoord: De hoeveelheid water die teruggepompt kan worden is niet eenvoudig in te schatten. Mogelijkheden zijn afhankelijk van de (diepere) ondergrond, denk daarbij aan de samenstelling van de bodem, de aanwezige (on-) doorlaatbare lagen en de grondwaterstromen. Het injecteren van water vergt daarnaast tijd vanwege de doorlatendheid van de bodem. Dit maakt dat het wateroverschot tijdelijk bovengronds verzameld en gebufferd moet worden voordat het in de bodem kan worden geïnjecteerd. Hoeveel potentie het in de ondergrond bergen van water heeft, zal per gebied en gebruiksfunctie verschillen.

Vraag 7. Hoe groot zou dit belang uitgedrukt in €'s of uitgedrukt in verbetering van de waterkwaliteit kunnen zijn?

Antwoord: Dit is eveneens niet eenvoudig in te schatten gezien de variabelen die van invloed zijn op de mogelijkheden voor wateropslag in de grond (zie ook het antwoord op vraag 6). Wel worden de effecten van het terugpompen van water op de grondwaterkwaliteit onder andere onderzocht in het project Zoete Toekomst op Texel.

Vraag 8. Is bekend hoe boeren in het beheersgebied hiertegenover staan?

Antwoord: De ervaring leert dat agrariërs ondergrondse wateropslag interessant vinden. Echter, een grote belemmering zijn de hoge investeringen die gemaakt moeten worden om ondergrondse wateropslag mogelijk te maken. De afgelopen droge zomers was er nog voldoende water beschikbaar. Met name voor de kapitaalintensieve teelt was er in het voorjaar nog voldoende water uit het IJssel- en Markermeer beschikbaar. Daarom wordt er minder urgentie ervaren om in dergelijke maatregelen te investeren. Voor de andere teelten geldt ook dat het naar verhouding van de opbrengst van de teelten een grote investering is.

Vraag 9. Zijn er technische belemmeringen om water voldoende schoon terug te pompen?

Antwoord: Technische beperkingen zijn de noodzakelijke tijdelijke buffering van het wateroverschot bovengronds en de kwaliteit van het water. De kwaliteit van het water is afhankelijk van de herkomst en waar het water allemaal mee in contact is geweest. Hemelwater van schone verharde oppervlakken behoeft vrijwel geen zuiveringsinspanning. Drain- en oppervlaktewater vergen meer aandacht.

Datum
3-11-2022

Vraag 10. Er zijn de nodige plekken in Nederland waar dit al gebeurt. Hoe wordt de opgedane kennis tot waarde gemaakt in het gebied van HHNK?

Antwoord: De initiatieven Spaarwater en Zoete Toekomst maken gebruik van deze kennis. Het gaat hier om kennis over zowel de technische, juridische als organisatorische aspecten van ondergrondse wateropslag. Daarnaast is bekend dat grondwateropslag een negatieve invloed kan hebben op de grondwaterkwaliteit. Initiatieven op dit gebied worden daarom onder voorwaarden toegestaan en de monitoring van de grondwaterkwaliteit bij deze initiatieven is van groot belang.

Vraag 11. Zou er bijvoorbeeld via het landbouwportaal een aantal pilots gestart kunnen worden?

Antwoord: Via het Landbouwportaal stimuleren we bovenwettelijke investeringsmaatregelen op erf en perceel. Wanneer er concrete maatregelen zijn te benoemen kan dit op de maatregelenlijst van het Landbouwportaal worden opgenomen en gestimuleerd.

Via de kennisregeling Bodem & Water kunnen ook pilots worden gestart. Deze kennisregeling maakt net als het Landbouwportaal onderdeel uit van het programma Bodem & Water¹. Binnen deze kennisregeling is het mogelijk voor agrarische koepels een subsidieaanvraag te doen voor een project dat een bijdrage levert aan de waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid.

Vraag 12. Hoe kunnen we boeren bewegen om hierover mee te denken en te doen?

Antwoord: Dit doen wij via informatievoorziening, subsidieverlening en kennisontwikkeling.

Subsidieverlening/ cofinanciering

Via het Landbouwportaal bewegen we boeren o.a. iets te doen aan de zoetwatervoorziening. In ons beheersgebied zijn daarnaast meerdere initiatieven geweest om zoetwater te bufferen waaraan ook het waterschap heeft bijgedragen (Spaarwater, Zoete Toekomst en Bovengrondse wateropslag op Texel).

Kennisontwikkeling

Door meer kennis te vergaren over mogelijkheden voor zoetwateropslag kan de toepassing hiervan verder verbeterd worden. Het is noodzakelijk voor alle partijen om kennis te ontwikkelen over hoe bij opslag van water in de grond om te gaan met lichte verontreinigingen in het water, de invloed van vergrijzing van het diepe grondwater en het ontwikkelen van efficiënte zuiveringsprocessen. Daarnaast is meer kennis nodig van de effecten op de langere termijn.

Informatievoorziening

Via informatieverstrekking en gebiedsprocessen kunnen initiatieven onder de aandacht worden gebracht bij agrariërs. De Zoete Toekomst op Texel is op deze wijze gestart. Tijdens het

---

¹ HHNK heeft in 2016 het initiatief genomen om samen met Provincie Noord-Holland, Hoogheemraadschap van Rijnland, Waterschap Amstel Gooi en Vecht, LTO-Noord en de 4 Noord-Hollandse agrarische collectieven te gaan werken aan het programma 'Samenwerken aan Bodem & Water'.

gebiedsproces in Eierland is intensief met de agrariërs gesproken over klimaatverandering en de gevolgen voor het waterbeheer en de waterbeschikbaarheid. Ondergrondse waterberging kwam in de gesprekken naar voren als een maatregel met potentie. Uiteindelijk zijn twee agrariërs het initiatief gestart, met medefinanciering van het hoogheemraadschap, de provincie en het Waddenfonds.

Als cofinanciering niet beschikbaar is, is ondergrondse wateropslag voor de agrariërs nog te risicovol vanwege de onzekerheid over de effectiviteit en de invloed op de (grond)waterkwaliteit.

Vraag 13. We zien dat Provincie NH en PWN zich hebben aangesloten bij COASTAR (<https://www.coastar.nl/kennisprogramma-coastar-breidt-uit-verkenning-naar-kansen-in-noord-holland/>) om dergelijke oplossingen in het gebied te verkennen. Heeft HHNK dezelfde ambitie?

Antwoord: HHNK is aangehaakt bij meerdere initiatieven voor ondergrondse wateropslag zoals Zoete Toekomst en Spaarwater. Ook een initiatief als Coastar heeft veel potentie. Er leven echter nog veel vragen over ondergrondse wateropslag. Momenteel verkennen wij de werkwijze van Coastar en mogelijke gebieden waar het initiatief toegepast kan worden.